

નિષ્ક્રિયતા એટલે સલામત એવું નથી

નવેમ્બર ૨૦૨૨

ચિત્ર ૧: વિસ્ફોટ ને કારણે નષ્ટ થયેલ પેઈન્ટ પ્લાન્ટ

ચિત્ર ૨: વિસ્ફોટ પહેલાનો પેઈન્ટ પ્લાન્ટ

૨૨ નવેમ્બર, ૨૦૦૬ના રોજ સવારે ૨.૪૬ વાગ્યે, ડેનવર્સ, મેસેચ્યુસેટસમાં એક પ્રચંડ વિસ્ફોટ થયો. વિસ્ફોટથી શાહી અને પેઈન્ટ બનાવતી કંપની (આકૃતિ ૧) નો નાશ થયો અને નજીકના ઘરો અને વ્યવસાયોને નુકશાન થયું અથવા તો નષ્ટ થયા અને લગભગ બે માઈલ (૩.૨કિમી) દૂર સુધી ની બારીઓ તુટી ગઈ હતી. ૨૧ નવેમ્બરના રોજ, બપોરના લગભગ ૧ વાગ્યે, કર્મચારીઓએ જ્વલનશીલ સોલવન્ટ ધરાવતી ૨૦૦૦ ગેલેન બેચનું મિશ્રણ કરવાનું શરૂ કર્યું. પ્રોડક્શન મેનેજરે મિશ્રણને ૮૦ ° ફેરનહીટ (૩૨ ° સેન્ટીગ્રેડ) સુધી ગરમ કરવાનું શરૂ કરવા માટે બપોરે ૩ વાગ્યે સ્ટીમ વાલ્વ ખોલ્યો. સાંજે ૫ વાગ્યે પ્રોડક્શન મેનેજર પાછા ફર્યા ત્યારે મિશ્રણનું તાપમાન લગભગ ૮૦ ° ફેરનહીટ પર હતું અને વણ-ઓગળેલા રેઝીનને સ્થાયી થવાથી અટકાવવા માટે તેમણે મિક્સરને ચાલુ રાખ્યું. સાંજે ૬ વાગ્યે, છેલ્લા કર્મચારીએ ડસ્ટ કલેક્ટર, એક્ઝોસ્ટ અને તાજી હવા પુરવઠાના પંખાને બંધ કરી દીધા, બિલ્ડીંગને તાજુ માર્યું અને રાત માટે ચાલ્યા ગયા. વેન્ટિલેશન સિસ્ટમ બંધ હોવાને ને કારણે ટાંકીમાંથી જ્વલનશીલ વરાળ બહાર નીકળી કારણ કે તેને ગરમ કરવાનું ચાલુ રાખ્યું હતું જે બિલ્ડીંગની અંદર એકઠી થઈ. સવારે ૨.૪૬ વાગ્યે, વિસ્ફોટ થયો, અધિકારીઓએ ઘટના વિસ્તારની અંદર લગભગ ૩૦૦ રહેવાસીઓ અને ૧૦ વ્યવસાયોને ખાલી કરવાનો આદેશ આપ્યો. (સંદર્ભ : સીએસપી રિપોર્ટ એન. ૨૦૦૭-૦૩-આઈ-એમએ, મે ૨૦૦૮).

વર્ષના અંતમાં વિશ્વના ઘણાબધાં ભાગોમાં રજાઓ આવે છે. ઈન્વેન્ટરી ઘટાડવા અથવા કર્મચારીઓને રજા આપવા માટે એકમો અથવા કામગીરીના ભાગોને બંધ કરી દેવામાં આવે છે. તેનો મતલબ એવો છે કે કારખાનું કદાચ કાર્યરત ન હોઈ શકે, પરંતુ તેમાં આ અકસ્માતમાં રહેલી ટાંકીની જેમ જોખમી મટીરીયલ નો સંગ્રહ હોઈ શકે છે.

શું તમે જાણો છો ?

- પ્રક્રિયા માં વપરાતાં જોખમી મટીરીયલ જોખમી જ રહે છે જ્યારે તેને પ્રક્રિયાના સાચા સાધનોમાં પણ સંગ્રહિત કરવામાં આવે છે.
- સાધનો કે જે બંધ અથવા નિષ્ક્રિય છે ત્યારે પણ તેની દેખરેખ જરૂરી છે અને તેના એલાર્મ ઉપર ધ્યાન આપવાની એટલી જ જરૂર છે.
- પ્રક્રિયાના સાધનોમાં રાખવામાં આવેલા પ્રતિક્રિયાશીલ મટીરીયલ નિર્દિષ્ટ પ્રતિક્રિયા તાપમાનથી નીચે પણ પ્રતિક્રિયા કરવાનું ચાલુ રાખી શકે છે. તેઓ ને જ્યાં સૌથી વધારે સુરક્ષિત હોય ત્યાં સંગ્રહિત કરવા જોઈએ.
- શટડાઉન દરમિયાન પરિસ્થિતિ બદલાઈ શકે છે. વાલ્વ લીક થઈ શકે છે અથવા પ્રોસેસ ડ્રેઈન ખુલ્લો રહી શકે છે.
- પ્લાન્ટમાં નિષ્ક્રિય સમયનો ઉપયોગ મરમમત કામ માટે કરી શકે છે, જે સાધનોમાં અથવા પ્રક્રિયાની પરિસ્થિતિમાં ફેરફારનું કારણ બની શકે છે.
- જ્યારે કર્મચારીઓ રજાઓ ઉજવવા માટે વેકેશન લે છે, ત્યારે કામ કરનાર કર્મચારીઓની સંખ્યા ઘટી શકે છે. અને એવા લોકો કામ કરી શકે છે જેમણે એવા કામ ઘણા સમયથી કર્યા નથી.
- જેઓ પ્લાન્ટ ચલાવી રહ્યા છે તેઓને “રજાનું વાતાવરણ” વિચલીત કરી શકે છે.

તમે શું કરી શકો ?

- જ્યારે સાધનો બંધ અથવા નિષ્ક્રિય હોય, ત્યારે પ્રક્રિયાના ડેટા અને એલાર્મનું નિરીક્ષણ કરવાનું ચાલુ રાખો.
- વસ્તુઓ સુરક્ષિત સ્થિતિમાં જ રહે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે ફિલ્ડ રાઉન્ડ એ જ ખંતથી હાથ ધરવા જોઈએ જ્યારે યુનિટ સંપૂર્ણ કાર્યરત હોય.
- સાધનોમાં પ્રક્રિયા મટીરીયલ બાકી હોય, તો મટીરીયલ અને ઈન્વેન્ટરીની નોંધ શિફ્ટ લોગબુકમાં લેવી જોઈએ.
- સાધનને ખાલી કરતી વખતે જે ડ્રેઈન અને વેન્ટ ને ખોલવામાં આવ્યા હતાં તેને બંધ કરવામાં આવ્યાં છે તે બે વાર તપાસો અને તમામ કેપ્સ અને પ્લગ પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવ્યા છે તેની ખાત્રી કરો.
- જો તમને આપેલી કામગીરી માટે તમારે એવું કાર્ય કરવાની જરૂર હોય કે જે તમે થોડા સમય સુધી ન કર્યું હોય, તો પ્રક્રિયાને સારી રીતે વાંચવા માટે વધારાનો સમય કાઢો. તમે છેલ્લે તે કાર્ય કર્યું હોય ત્યારથી બદલાઈ ગયેલા પગલાં અથવા પીપીઈ ની જરૂરિયાતો વિશે જાણો.
- તમારી જાતને અથવા અન્ય લોકોને રજાઓની પ્રવૃત્તિઓથી વિચલિત થવા દેશો નહીં. તમારા કામ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરો અને ઉજવણી પછીથી કરજો.

રજાઓ દરમિયાન તમારી કામગીરી સુરક્ષિત રહે તેની ખાત્રી કરો.